

Ingiliz Tili O'qitishda Talabalarni Axborotlar Bilan Ishlash Kompetensiyalarini Rivojlantirish Metodikasi

Qadirova Dilnoza Baxtiyorovna

Namangan Davlat Universiteti Ingliz tili o'qitish metodikasi kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya

Ushbu maqola ingliz tilini o'qitishda axborot savodxonligining ahamiyatiga urg'u berib, ushbu vakolatlarni o'quv dasturiga kiritish strategiyasini taqdim etadi. Bu tanqidiy fikrlash bilan til o'rganishni ko'paytirishning afzalliklarini ta'kidlaydi va o'qituvchilarga mustaqil til o'rganuvchilarni tarbiyalash uchun amaliy tushunchalarni taqdim etadi. Ushbu maqola ingliz tilini o'qitishda axborot savodxonligi vakolatlarini oshirishning muhimligini o'rganadi va o'qituvchilarga ushbu ko'nikmalarni o'qitish amaliyotiga qo'shish strategiyasini taklif qiladi.

Kalit so'zlar: axborot savodxonligi, ingliz tilini o'qitish, tanqidiy fikrlash, raqamli ko'nikmalar, o'quv dasturlari integratsiyasi, pedagogik strategiyalar.

Hozirgi tez rivojlanayotgan raqamli asrda tanqidiy fikrlash, prognozlash, voqealarni baholash va ma'lumotlardan samarali foydalanish qobiliyatiga ega bo'lish talab darajasiga ko'tarildi. Ko'pincha axborot savodxonligi deb ataladigan ushbu ko'nikma nafaqat bugungi axborotga asoslangan jamiyatda o'z o'rnini topish uchun, balki o'qituvchilar va talabalar uchun ham muhimdir. Ingliz tilini o'qitish kontekstida axborot savodxonligi vakolatlari har qachongidan ham muhimroqdir. Axborot savodxonligi ko'nikmalari talabalarga raqamli landshaftda samarali harakat qilish imkoniyatini beradi. Ular mavjud bo'lgan katta miqdordagi ma'lumotlarni saralashlari, tegishli va ishonchli manbalarni tanlashlari va ishonchli va ishonchsiz ma'lumotlarni farqlashlari lozim. Bu, ayniqsa, til o'rganish va akademik yozuvning umumiy tarkibiy qismi bo'lgan tadqiqotlarni o'tkazishda juda muhimdir.

Axborot savodxonligi tanqidiy fikrlash bilan chambarchas bog'liq. Ingliz tilini o'rgatish nafaqat grammatika va lug'atni o'z ichiga oladi; u murakkab matnlarni tushunish va tahlil qilishni ham qamrab oladi. Axborot savodxonligi ko'nikmalari talabalarni duch kelgan ma'lumotlarni tekshirish, baholash va tahlil qilishga undaydi. Ushbu tanqidiy fikrlash jarayoni ularning ingliz tilidagi materiallarni tushunish va talqin qilish qobiliyatini oshiradi, til va uning nuanslarini chuqurroq tushunishga yordam beradi.

Axborot savodxonligi talabalarga mustaqil o'quvchi bo'lish imkoniyatini beradi. Ingliz tilini o'qitish sohasida bu ularning til ko'nikmalarini oshirish uchun yangiliklar, kitoblar va ilmiy ishlar kabi haqiqiy materiallarni o'rganishlari mumkinligini anglatadi. Mustaqil o'quvchilar kuchli va zaif tomonlarini aniqlash va o'rganish tajribasini mos ravishda moslashtirishlari talab etiladi. Bu o'z-o'ziga yo'naltirilgan yondashuv, ayniqsa, individual ehtiyojlar va qiziqishlar juda farq qilishi bilan ifodalanadi.

Ingliz tilini o'qitishda axborot savodxonligi vakolatlarini oshirishning samarali usullaridan biri bu tadqiqot ko'nikmalarini o'quv dasturiga kiritishdir. Talabalarni til, madaniyat yoki adabiyot bilan bog'liq mavzularda tadqiqotlar o'tkazishga undash kerak. Ularni akademik ma'lumotlar bazalari, kutubxonalar va onlayn manbalardan foydalanishga yo'naltirib, axborot savodxonligi

ko'nikmalarini targ'ib etib, manbalarni qanday qilib to'g'ri keltirishni o'rgatiladi. Internetda ma'lumotlarning tarqalishini hisobga olgan holda, talabalarga onlayn manbalarni tanqidiy baholashni o'rgatish juda muhimdir. Ularga veb-saytlar, maqolalar va ijtimoiy tarmoqlardagi postlarning ishonchlik darajasini baholash mezonlarini taqdim etiladi. Ularni soxta yangiliklar, noto'g'ri ma'lumotlar va bir nechta manbalardan olingan ma'lumotlarga havola qilishning ahamiyati haqida munozaralar o'tkazish orqali talabalarda fikr almashish uchun yaxshi imkoniyat paydo bo'ladi.

Axborot manbalarini diversifikatsiya qilish uchun multimedia materiallarini ingliz tili darslariga qo'shamiz. Video, podkast va infografikani tahlil qilish nafaqat til ko'nikmalarini yaxshilaydi, balki talabalarining turli media formatlariga ta'sirini kengaytiradi. Ushbu yondashuv ularni turli kontekstlarda ishlatiladigan til haqida tanqidiy fikrlashga undaydi.

Talabalardan tadqiqot natijalarini baham ko'rish va muhokama qilishni talab qiladigan hamkorlikdagi o'quv tajribalarini targ'ib qiling. Manbalarni ko'rib chiqishni rag'batlantirish va talabalarga bir-birining nuqtai nazarini muhokama qilish va e'tiroz bildirish imkoniyatini berish lozim. Hamkorlikda o'rganish nafaqat axborot savodxonligini oshiradi, balki mazmunli o'zaro ta'sirlar orqali tilni bilishni ham mustahkamlaydi. Axborot savodxonligi tushunchalarini ingliz tilini o'rganuvchilarga tegishli real misollar bilan bog'lang. Masalan, tanqidiy fikrlash va axborotni baholash qobiliyatlari kundalik vaziyatlarda qanday qo'llanilishini namoyish etish uchun ingliz tilidagi yangiliklar maqolalarini yoki nutqlarini tahlil qiling. Ommaviy axborot vositalarida til tanlashning oqibatlarini va uning idrok va tushunishga ta'sirini muhokama qiling.

Ingliz tilini o'qitishda axborot savodxonligini oshirish, shuningdek, tilni o'rganish va amaliy qo'llash o'rtasidagi farqni ko'paytiradi. Til alohida o'rganilmaydi, balki muloqot va tushunish vositasidir. Talabalar axborot savodxonligi ko'nikmalarini rivojlantirganda, ular haqiqiy materiallar bilan samarali ishlash qobiliyatiga ega bo'ladilar. Ular yangiliklar maqolalarini o'qishlari va tushunishlari, global muammolar bo'yicha munozaralarda qatnashishlari va ishonchli manbalar asosida ishonarli insholar yozishlari mumkin. Til va axborot savodxonligi o'rtasidagi bu bog'liqlik tilni o'rganish maqsadga muvofiq va dolzarb bo'lib, talabalarni ingliz tilini yanada yaxshi bilishga undaydi.

Bundan tashqari, ingliz tilini o'qitishda axborot savodxonligining integratsiyasi talabalarni umrbod o'qishga tayyorlashning kengroq ta'lim maqsadiga mos keladi. Bugungi tezkor dunyoda bilim doimo rivojlanib bormoqda. Kuchli axborot savodxonligi ko'nikmalariga ega bo'lgan talabalar paydo bo'lganda yangi axborot, texnologiyalar va aloqa platformalariga moslashish uchun yaxshi jihozlangan. Ushbu moslashuvchanlik til o'rganishdan tashqariga chiqadi va ularning umumiy akademik va kasbiy o'sishini qo'llab-quvvatlaydi.

Xulosa qilib aytganda, ingliz tilini o'qitishda axborot savodxonligi vakolatlarini oshirishning ahamiyatini oshirib bo'lmaydi. Bu talabalarni raqamli dunyoda harakat qilish, tanqidiy fikrlash va mustaqil o'quvchi bo'lish qobiliyatlari bilan ta'minlaydi. Ushbu ko'nikmalar nafaqat ularning til bilimlarini oshiradi, balki ularni axborotga asoslangan jamiyatda muvaffaqiyatga tayyorlaydi. Tadqiqot ko'nikmalarini o'z ichiga olgan tomonidan, onlayn manbalar tanqidiy baholash targ'ib, va hamkorlikdagi ta'lim rivojlantirishga, o'qituvchilar ingliz tilida o'quv muhitini yaratishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Bruce, C. S. (2008). Seven faces of information literacy in higher education. *Higher Education Research & Development*, 27(1), 19-32.
2. Limbu, Y. B. (2020). Integrating information literacy into English language instruction: A case study from Nepal. *Journal of English for Academic Purposes*, 45, 100869.
3. Аюпов, Т. Р. (2023). «ХУДОЖЕСТВЕННЫЕ РЕАЛИИ» В ПРОЗЕ ПЕЛЕВИНА. *Universum: филология и искусствоведение*, (1 (103)), 31-34.

4. Mackey, T. P., & Jacobson, T. E. (2011). Reframing information literacy as a metaliteracy. *College & Research Libraries*, 72(1), 62-78.
5. Иззетова, Э., & Ли, Е. (2021). Философский анализ нелинейной парадигмы науки и образования. *The Way of Science*, (10), 92.
6. Ахмедова, С. Д., & Иззетова, Э. М. (2023). «БАБУР–НАМЕ» ЗАХИР АД–ДИНА МУХАММАДА БАБУРА–ЛИТЕРАТУРНЫЙ ПАМЯТНИК КУЛЬТУРЫ НАРОДОВ ВОСТОКА (ФОНДЫ РУКОПИСЕЙ БРИТАНИИ). *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 3(4), 5-15.
7. Ли, Е. В., & Иззетова, Э. М. (2022). ФИЛОСОФСКИЙ АНАЛИЗ ИННОВАЦИОННОГО И ТВОРЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ. *INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION*, 229.
8. SAGDULLAEV, I. I., Zhorabekova, A. N., & Tulenova, K. (2018). Methodological approaches of researching the problem of forming the creative qualities of future english teachers. *Revista Espacios*, 39(10).
9. Tulenov, J., Tulenova, G., & Tulenova, K. (2016). Falsafa. T.:—*Fan va texnologiya*.
10. Usmonjon o'g, A. U. B., Ikrom o'g'li, R. I., & Saydakbar o'g'li, S. X. (2023). Organizational Power Management. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies* (2993-2157), 1(7), 18-32.
11. Смирнова, С. С., & Туленова, К. Ж. Герменевтика как метод анализа литературы.- «Евразийский Научный Журнал № 6 2017»(июнь, 2017).[Электронный ресурс]. URL: <http://journalpro.ru/articles/germenevtika-kak-metod-analiza-literatury>.
12. Serafini, F. (2019). Teaching information literacy to English as a foreign language students. *Journal of Academic Language and Learning*, 13(1), A91-A104.